

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Pyšný, Weber & Partneři, v.o.s.

Občanská 18, 710 00 Slezská Ostrava
tel.: 596 242 183-86, 596 242 232, 596 242 304
fax: 596 242 303, e-mail: info@akvos.cz

Městský soud v Praze
Hybernská 1006/18
111 21 - Praha 1

V Ostravě dne 10. května 2010

Žalobce: Statutární město Ostrava
se sídlem na adrese Ostrava, Prokešovo nám. 8, PSČ 729 30
IČ: 00845451

právně zastoupeno JUDr. Petrem Pyšným, advokátem Advokátní kanceláře Pyšný, Weber & Partneři, v.o.s., se sídlem na adrese Slezská Ostrava, Občanská 18

Žalovaný: Česká republika -

- a) **Vláda České republiky**
se sídlem na adrese Praha 1, nábřeží Edvarda Beneše 128/4, PSČ 118 01
IČ: 00006599
- b) **Ministerstvo životního prostředí**
se sídlem na adrese Praha 10, Vršovická 1442/65, PSČ 100 10
IČ: 00164801
- c) **Ministerstvo dopravy**
se sídlem na adrese Praha 1, nábřeží L. Svobody 12/1222, PSČ 11015
IČ: 66003008

Žaloba na ochranu před nezákonným zásahem
podle části třetí zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění

Č t y ř i k r á t

soudní poplatek ve výši
2.000,-Kč je uhrazen v
kolcích

Přílohy

- plná moc
- dle textu

I.

Žalobce se podanou žalobou domáhá poskytnutí soudní ochrany proti nezákonnému zásahu žalované strany, jelikož má za to, že byl tímto níže specifikovaným nezákonným zásahem přímo zkrácen na svých právech.

Žalobce je ve sporu aktivně věcně legitimován, když mu jakožto územně samosprávnému celku, který je dle ust. § 2 odst. 2 zák. č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, povinen pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů a při plnění svých úkolů chránit též veřejný zájem, svědčí veřejné subjektivní právo na příznivé životní prostředí chráněné čl. 35 odst. 1 Listiny, jakož i právo v zákonem stanoveném rozsahu se jej domáhat ve smyslu čl. 41 odst. 1 Listiny.

Pasivně věcně legitimována ve sporu je Česká republika, zastoupena příslušnými organizačními složkami, která je nositelem veřejné subjektivní povinnosti zajistit příznivé životní prostředí, za niž v daném případě jedná Vláda, a dále pak Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo dopravy, do jejichž věcné působnosti předmětné odvětví státní správy přímo či nepřímo spadá.

Věcná a místní příslušnost soudu je dána dle ust. § 7 odst. 1 a 2 s.ř.s.

II.

Žalobce nezákonný zásah spatřuje v nečinnosti strany žalované, která ho touto nečinností přímo zkracuje na jeho veřejných subjektivních právech, a to tím, že neposkytuje jeho veřejnému subjektivnímu právu na příznivé životní prostředí, konkrétně čistotě ovzduší jako jedné z jeho složek, ve smyslu čl. 35 odst. 1 ve spojení s čl. 41 odst. 1 Listiny dostatečnou a efektivní ochranu, a současně nedostatečně chrání veřejný zájem, tj. v daném případě především zdraví osob a životní prostředí.

Nezákonný zásah spočívající v nečinnosti správního orgánu připustil Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí č.j. 2 Ans 1/2004-64 ze dne 24.06.2004, a současně i Ústavní soud v usnesení sp.zn. I. ÚS 618/04 ze dne 08.03.2005, který v této souvislosti mj. uvedl, že „orgány státní správy mohou nepochybně zasáhnout do práv, včetně ústavních tím, že jsou nečinné při provádění jiných úkonů, než vydávání rozhodnutí ve věci samé či osvědčení. Takové případy pokrývá ustanovení ust. § 82 a násl. s. ř. s. s cílem zajistit dostatečně účinnou ochranu práv i tam, kde nečinnost nespočívá v nevydání rozhodnutí ve věci samé či osvědčení, přesto však újmu na právech působí.“

Nezákonnost zásahu dle žalobce rovněž spočívá v tom, že ze strany žalovaného došlo k nesprávné implementaci komunitárního práva do práva vnitrostátního, zejména ve fázi praktického provádění, tak, že nebylo a není dosaženo sledovaného účelu, resp. cíle, tj. vytvoření funkčního a efektivního systému vedoucího k dodržování stanovených imisních a emisních limitů látek znečišťujících ovzduší, jak je dále uvedeno.

III.

Jak již konstatoval Ústavní soud ve svém rozhodnutí sp. zn. Pl. ÚS 19/04 ze dne 21. 2. 2006, počínaje 01.05.2004 je každý orgán veřejné moci povinen aplikovat komunitární právo přednostně před českým právem tehdy, pokud je české právo v rozporu s právem komunitárním.

Česká republika, jakožto člen Evropské unie, je mimo jiné povinna zajistit ochranu práv, která fyzickým a právnickým osobám vyplývají z bezprostředně aplikovatelných norem komunitárního práva nebo pravidel mezinárodních smluv, jejichž stranou je Evropská unie.

Jak je uvedeno v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp.zn. 8 As 33/2009 - 56 ze dne 18.06.2009, z judikatury Soudního dvora ES vyplývá, že při neexistenci právní úpravy Společenství v dané oblasti přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby mj. upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která účastníkům vyplývají z práva ES, za předpokladu, že tyto podmínky nejsou na jedné straně méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), a že na druhé straně v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných právním řádem Společenství (zásada efektivit). Z hlediska zásady efektivit není žalobce v procesním rámci soudního řádu správního zbaven možnosti účinně namítat porušení jemu svědčícího práva majícího základ v právu ES. V souladu se zásadou rovnocennosti pak lze uzavřít, že Nejvyšší správní soud by byl povinen zohlednit, resp. aplikovat, i bez námítky účastníka řízení právo ES, pokud by jeho porušení vedlo k vadám zmíněným v § 109 odst. 2, 3 s. ř. s., příp. pokud by se jednalo o porušení normy svým významem srovnatelné např. s ustanoveními o ochraně základních lidských práv, jejichž povinné zohlednění vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu. Toto omezení nevylučuje povinnost Nejvyššího správního soudu při rozhodování v rámci stížních námitek interpretovat normy vnitrostátního práva způsobem souladným s právem ES a ve svých závěrech se případně odvolat i na judikaturu Soudního dvora ES, tj. povinnost eurokonformního výkladu (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu č.j. 1 As 3/2007 – 83 ze dne 29. 8. 2007, č.j. 5 As 69/2006 – 92 ze dne 29.04.2008, č.j. 9 Afs 93/2008 – 43 ze dne 23.04.2009).

Na úrovni práva EU je ochrana ovzduší upravena především směrnicí Rady 96/62/ES ze dne 27.09.1996 o posuzování a řízení kvality vnějšího ovzduší (Úř. věst. L 296, 21.11.1996, s. 55; Zvl. vyd. 15/03, s. 95), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003 ze dne 29.09.2003 (Úř. věst. L 284, 31.10.2003, s. 1; Zvl. vyd. 01/04, s. 447) (dále jen směrnice Rady 96/62/ES), dále směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/50/ES ze dne 21.05.2008 (Úř. věst. L 152, 11.06.2008, s.1) o kvalitě vnějšího ovzduší a čistším ovzduší pro Evropu, která musí být členskými státy transponována do 11.06.2010, a směrnicí Rady 1999/30/ES ze dne 22.04.1999 o mezních hodnotách pro oxid siřičitý, oxid dusičitý a oxidy dusíku, částice a olovo ve vnějším ovzduší (Úř. věst. L 163, 29.06.1999, s. 41; Zvl. vyd. 15/04, s. 164), ve znění rozhodnutí Komise 2001/744/ES, ze dne 17.10.2001 (Úř. věst. L 278, 23.10.2001, s. 35) (dále jen směrnice Rady 1999/30/ES).

Podle bodu 1 a 12 odůvodnění směrnice Rady 96/62/ES mj. platí, že by se za účelem ochrany životního prostředí jako celku a ochrany lidského zdraví mělo zabránovat a předcházet koncentracím škodlivých látek znečišťujících ovzduší nebo tyto koncentrace snižovat a měly by se stanovit mezní hodnoty nebo výstražné prahové hodnoty pro znečištění vnějšího ovzduší, s tím, že za účelem ochrany životního prostředí jako celku a ochrany lidského zdraví je nezbytné, aby v případě překročení mezních hodnot členské státy podnikly ve stanovené lhůtě kroky k dosažení souladu s těmito hodnotami. Příloha I cit. směrnice obsahuje seznam látek znečišťujících ovzduší, které je nutno brát v úvahu při posuzování a řízení kvality vnějšího ovzduší. Článek 7 odst. 1 cit. směrnice pak stanoví, že členské státy učiní nezbytná opatření k zajištění dodržování mezních hodnot.

Článek 3 odst. 1 směrnice Rady 1999/30/ES stanoví, že členské státy učiní nezbytná opatření k zajištění toho, aby koncentrace oxidu siřičitého ve vnějším ovzduší posuzované podle článku 7 nepřekračovaly mezní hodnoty přílohy I oddílu I ode dne v ní uvedeného. Meze tolerance stanovené v příloze I oddílu I se uplatní podle článku 8 směrnice Rady 96/62/ES. Článek 4 odst. 1 cit. směrnice dále stanoví, že členské státy učiní nezbytná opatření k zajištění toho, aby koncentrace oxidu dusičitého a popřípadě oxidu dusíku ve vnějším ovzduší posuzované podle článku 7 nepřekračovaly mezní hodnoty přílohy II oddílu I ode dne v ní uvedeného. Meze tolerance stanovené v příloze II oddílu I se uplatní podle článku 8 směrnice Rady 96/62/ES. Článek 5 odst. 1 cit. směrnice pak stanoví, že členské státy učiní nezbytná opatření k zajištění toho, aby koncentrace PM10 ve vnějším ovzduší posuzované podle článku 7 nepřekračovaly mezní hodnoty přílohy III oddílu I. Meze tolerance stanovené v příloze III oddílu I se uplatní podle článku 8 směrnice Rady 96/62/ES.

Ze znění směrnice Rady 96/62/ES, zejména pak z cit. ust. článku 7 ve spojení s článkem 2 jakož i s jejím bodem 12 odůvodnění, vyplývá, že stanovení mezních hodnot směřuje k ochraně lidského zdraví. Přitom Soudní dvůr ohledně podobných ustanovení konstatoval, že ve všech případech, kdy by překročení mezních hodnot mohlo ohrozit zdraví osob, mohou se tyto osoby dovolávat uvedených pravidel za účelem uplatnění svých práv (srov. rozsudky Komise v. Německo, C-361/88, bod 16, ze dne 30.05.1991, a Komise v. Německo, C-59/89, bod 19, ze dne 30.05.1991).

V rozsudku ve věci Dieter Janecek v. Bavorsko, C-237/07, ze dne 25.07.2008 Soudní dvůr připomněl, že je neslučitelné se závaznou povahou, kterou článek 249 Smlouvy ES přiznává směrnici, v zásadě vyloučit možnost dotčených osob dovolávat se povinnosti, kterou ukládá. Tato úvaha platí zejména pro směrnici, jejímž cílem je řídit, jakož i omezit znečištění ovzduší, a která tak směřuje k ochraně veřejného zdraví. Soudní dvůr tedy rozhodl, že ve všech případech, kdy by nedodržení opatření požadovaných směrnicemi, které se týkají kvality ovzduší a které směřují k ochraně veřejného zdraví, mohlo ohrozit zdraví osob, mohou se tyto osoby dovolávat kogentních pravidel obsažených v uvedených směrnicích. Z výše uvedeného vyplývá, že fyzické či právnické osoby přímo dotčené rizikem překročení výstražných prahových hodnot nebo mezních hodnot musí mít možnost od příslušných orgánů požadovat, případně s pomocí příslušných soudů, aby byly přijaty kroky (v předmětné věci vypracován akční plán), jestliže takové riziko existuje. V cit. rozsudku Soudní dvůr tedy připustil nepřímý horizontální účinek směrnic v oblasti životního prostředí.

Jak vyplývá z ustálené judikatury, článek 249 Smlouvy ES sice stanoví, že směrnice určené členskými státy jsou závazné, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům, z této skutečnosti však nevyplývá, že proces provádění je plně ponechán na uvážení členských států. Soudní dvůr měl v minulosti příležitost formulovat řadu norem pro posouzení přiměřenosti opatření přijatých členskými státy k provedení směrnic. Při schematickém stanovení těchto požadavků je vhodné rozlišovat mezi dvěma fázemi procesu provádění: fáze provádění do právního řádu a fáze praktického provádění.

Fáze provádění do právního řádu sestává dále ze dvou hlavních aspektů: aspektu normativního a aspektu organizačního. Normativní aspekt spočívá v začlenění věcného obsahu směrnice do vnitrostátního práva dostatečně jasným a přesným způsobem ve lhůtě stanovené směrnicí. Dotčená vnitrostátní opatření musí být závazná a musí mít stejnou právní sílu jako ta, která mají být změněna. Organizační aspekt provádění směřuje k vytvoření právního a správního rámce pro správné používání a výkon vnitrostátních ustanovení, jejichž součástí jsou normy obsažené ve směrnici. To zahrnuje určení orgánů příslušných k používání takových ustanovení, svěřeni odpovídajících pravomocí takovým orgánům, vytvoření kapacit pro kontrolu plnění uvedených ustanovení, vytvoření záruk pro právní ochranu, zajištění dostupnosti opravných prostředků, stanovení sankcí v případě porušení takových ustanovení a zřízení struktur pro jejich výkon. Směrnice často výslovně taková organizační opatření stanoví, avšak i tehdy, pokud o této otázce mlčí, lze dovodit z článku 10 Smlouvy ES, že členské státy jsou povinny zajistit přijetí takových opatření.

Fáze praktického provádění je nepřetržitým procesem, v jehož rámci musí být zajištěno dosažení cílů směrnice prostřednictvím plného a aktivního používání vnitrostátních ustanovení provádějících směrnici do vnitrostátního práva příslušnými vnitrostátními orgány a rovněž uložení důvěryhodných sankcí v případě jejich porušení. Proces provádění tedy, jinými slovy, není završen správným provedením ustanovení směrnice do vnitrostátního práva a vytvořením organizačního rámce pro používání těchto ustanovení, nýbrž musí být také zajištěno, aby tyto dva aspekty fungovaly tak, aby bylo v praxi dosaženo výsledku zamýšleného dotčenou směrnicí. Jak Soudní dvůr uvedl v rozsudku Marks & Spencer, C-62/00, ze dne 11.07. 2002, s ohledem na směrnice obecně, „přijetím vnitrostátních opatření, která správně provádějí do vnitrostátního práva určitou směrnici, nejsou účinky směrnice vyčerpány. Členské státy jsou nadále povinny zajistit skutečné a úplné použití směrnice, a to i po přijetí takových

opatření.“ Posledně uvedené konstatování Soudního dvora potvrzuje, že provádění v širším slova smyslu je nepřetržitým procesem, který zahrnuje trvající povinnosti členských států.

Pokud jde o výkon směrnic, resp. vnitrostátních právních ustanovení, do kterých jsou předmětné směrnice transponovány, tak jak z obecné povinnosti dosáhnout cíle směrnice, tak z článku 10 ES Smlouvy vyplývá, že kroky přijaté a systém vytvořený za tímto účelem musí být efektivní. Generální advokát L. A. Geelhoed k tomu ve stanovisku předneseném dne 23.09.2004 ve věci Komise v. Irsko, C-494/01, mj. uvádí, že efektivitou v tomto ohledu se rozumí, že systém má preventivní i nápravné účinky v tom smyslu, že zajišťuje, aby byl skutečný výsledek, kterého má být prostřednictvím dotčeného systému dosaženo, realizován v praxi, tedy aby byl odpad využit, odstraněn nebo upraven způsobem, který nebude mít nepříznivý vliv na lidské zdraví nebo životní prostředí. Tento cíl navíc musí být zajištěn strukturálním způsobem, tj. že úroveň plnění ustanovení směřujících k dosažení těchto cílů musí být taková, že jakékoli případy jejich porušení lze považovat za zcela náhodné. Soudní dvůr v této souvislosti také rozhodl, že jednotlivci jsou oprávněni dovolávat se vůči státu před vnitrostátními soudy těch ustanovení směrnice, která se z hlediska svého obsahu jeví bezpodmínečnými a dostatečně přesnými, „v případech, kdy úplné použití směrnice není ve skutečnosti zajištěno, tedy nejen pokud směrnice nebyla provedena nebo byla provedena nesprávně, nýbrž i v případech, kdy vnitrostátní opatření správně provádějící směrnici nejsou používána takovým způsobem, aby bylo dosaženo jí zamýšleného výsledku“ (srov. cit. rozsudek Marks & Spencer, C-62/00 ze dne 11.07. 2002).

Jak je doloženo, soustavně prováděná měření prokazují, že jsou v územní působnosti žalobce výrazným způsobem a opakovaně překračovány stanovené mezní hodnoty látek znečišťujících ovzduší, zejména pak mezní hodnoty stanovené pro emise suspendovaných částic (částic jemné frakce) PM10 a imisní limity pro oxid siřičitý, oxid dusičitý a přízemní ozón.

V dokumentu označeném jako „Zpráva vlády o způsobech řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji“ ze dne 09.04.2010 žalovaný mj. uvádí, že „nadlimitní znečištění suspendovanými částicemi PM10 představuje v současné době největší problém z hlediska dopadů na lidské zdraví i z hlediska neplnění závazků platné evropské i české legislativy.“

Na základě shora uvedeného má žalobce za to, že ze strany žalovaného došlo k nesprávné implementaci shora uvedeného komunitárního práva do práva vnitrostátního, zejména pak do zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů, a prováděcích právních předpisů, jelikož přijatá opatření a systém vytvořený za tímto účelem jsou dle názoru žalobce zcela nedostatečné a neefektivní, a v žádném případě není dosaženo „směrnicí zamýšleného výsledku“ ve smyslu shora uvedené rozhodovací praxe Soudního dvora. V této souvislosti žalovaný v cit. dokumentu označeném jako „Zpráva vlády o způsobech řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji“ ze dne 09.04.2010 mj. uvádí, že „(...) stávající opatření v oblasti ochrany ovzduší nejsou účinná do té míry, aby zajistila kvalitu ovzduší pod hodnotami platných imisních limitů. (...) Nástroje pro snižování emisí, které jsou stanoveny stávajícím zákonem č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, jsou v současné době pro dosažení potřebné kvality ovzduší nedostačující. Nejen pro řešení problematiky Moravskoslezského kraje již nestačí například plošné uplatňování administrativních nástrojů, k silniční dopravě a lokálním topeništím nástroje zcela chybí. Abychom zajistili takovou kvalitu ovzduší, která i v letech s nepříznivými rozptylovými a meteorologickými podmínkami bude odpovídat národním a evropským normám (tzn. nebude docházet k dlouhodobému překračování imisních limitů a několikanásobnému překračování zvláštních imisních limitů), je třeba provést zásadní změny v legislativě v oblasti ochrany ovzduší a v celkovém přístupu státu i samotného kraje k rozvoji tak silně znečištěného regionu, jako je Ostravsko a Karvinsko v Moravskoslezském kraji. (...) Z výše uvedených důvodů je potřeba přijmout změny nejen v koncepčních a programových dokumentech, ale i v současné legislativě takovým způsobem, aby došlo k rozšíření a posílení jak restriktivních, tak motivačních nástrojů.“

Důkazy:

- Zpráva Zdravotního ústavu se sídlem v Ostravě označená jako „Analýza kvality ovzduší na území města Ostravy a legislativa v ochraně ovzduší 2008-2009“
- Zpráva vlády o způsobech řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji ze dne 09.04.2010
- Výsledky měření provedených v územní působnosti žalobce Zdravotním ústavem se sídlem v Ostravě – Centrem hygienických laboratoří v letech 2008 a 2009
- Zpráva Českého hydrometeorologického ústavu, pobočka Ostrava, označená jako „Nepříznivá imisní situace v Moravskoslezském a Olomouckém kraji v lednu 2010“ ze dne 02.02.2010

IV.

Zpracováním a přijetím dokumentu označeného jako „Zpráva vlády o způsobech řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji“ ze dne 09.04.2010 žalovaný potvrdil, že situaci v oblasti ochrany životního prostředí, zejména pak znečištění ovzduší, v územní působnosti žalobce, nelze řešit pouze na místní či regionální úrovni, ale k celé záležitosti je třeba přistupovat z úrovně státu a částečně i evropské úrovně.

Žalobce si je vědom, že opatření a řešení k realizaci a ochraně veřejného subjektivního práva na příznivé životní prostředí mají meziresortní charakter a vyžadují meziresortní koordinaci a spolupráci, nicméně má za to, že na straně České republiky jakožto žalované by měly v této záležitosti aktivně konat především Vláda, a dále pak Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo dopravy, jakožto ústřední orgány státní správy do jejichž věcné působnosti předmětné odvětví státní správy přímo či nepřímo spadá.

Vláda jakožto součást moci výkonné ve státě je dle čl. 67 Ústavy vrcholným orgánem výkonné moci. Vládu je třeba považovat za subjekt, do jehož věcné působnosti spadá výkon správy věcí veřejných v nejširším slova smyslu; vláda jako celek se tak podílí na správě věcí veřejných v oblasti ochrany životního prostředí a má faktický vliv na chod veřejných věcí v této oblasti. Žalobce má za to, že v posuzovaném případě je Vládu třeba považovat za správní orgán ve smyslu s.ř.s. nadaný pravomocí vrchnostenského rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob, který svou nečinností přímo zasáhl sféru veřejných subjektivních práv žalobce. Vláda ve smyslu ust. § 28 zák. č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o zřízení ministerstev), řídí, kontroluje a sjednocuje činnost ministerstev. Vláda je z hlediska ochrany životního prostředí, zejména pak ochrany ovzduší, nečinná zejména v tom směru, že nedostatečně řídí činnost příslušných ministerstev, a nezajišťuje v tomto směru potřebnou koordinační a organizační činnost. Na mezistátní a evropské úrovni nezajišťuje potřebnou součinnost ze strany Polské republiky a příslušných orgánů Evropské unie. Z hlediska finančních opatření nezajišťuje dostatečné finanční zdroje, zejména pak z evropských fondů, ke krytí konkrétních opatření a řešení ke snížení znečištění ovzduší.

Ve smyslu ust. § 20 a násl. zákona o zřízení ministerstev plní ministerstva plní v okruhu své působnosti úkoly stanovené v zákonech a v jiných obecně závazných právních předpisech a úkoly vyplývající z členství České republiky v Evropské unii a v ostatních integračních seskupeních a mezinárodních organizacích, pokud jsou pro Českou republiku závazné. Ministerstva zkoumají společenskou problematiku v okruhu své působnosti, analyzují dosahované výsledky a činí opatření k řešení aktuálních otázek. Dále zpracovávají koncepce rozvoje svěřených odvětví a řešení stěžejních otázek, které předkládají vládě České republiky, a o návrzích závažných opatření přiměřeným způsobem informují veřejnost. Ministerstva pečují o náležitou právní úpravu věcí patřících do působnosti České republiky; připravují návrhy zákonů a jiných právních předpisů týkajících se věcí, které patří do jejich působnosti, jakož i návrhy, jejichž přípravu jim vláda uložila; dbají o zachovávání zákonnosti v okruhu

své působnosti a činí podle zákonů potřebná opatření k nápravě. Ministerstva předkládají za svěřená odvětví podklady potřebné pro sestavení návrhů státních rozpočtů republiky a pro přípravu jiných opatření širšího dosahu. Zaujímají stanovisko k návrhům, které předkládají vládě České republiky jiná ministerstva, pokud se týkají okruhu jejich působnosti. Ministerstva zabezpečují ve své působnosti úkoly související se sjednáváním mezinárodních smluv, s rozvojem mezistátních styků a mezinárodní spolupráce. Zabezpečují ve své působnosti úkoly, které vyplývají pro Českou republiku z mezinárodních smluv, jakož i z členství v mezinárodních organizacích.

Ministerstvo životního prostředí je dle ust. § 19 zákona o zřízení ministerstev orgánem vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy (...) pro ochranu ovzduší, pro ochranu přírody a krajiny, (...) a pro posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují státní hranice. Je rovněž ústředním orgánem státní správy pro státní ekologickou politiku. K zabezpečení řídicí a kontrolní činnosti vlády České republiky Ministerstvo životního prostředí koordinuje ve věcech životního prostředí postup všech ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy České republiky. Ministerstvo životního prostředí zabezpečuje a řídí jednotný informační systém o životním prostředí, včetně plošného monitoringu na celém území České republiky, a to i v návaznosti na mezinárodní dohody. Ministerstvo životního prostředí spravuje Fond tvorby a ochrany životního prostředí České republiky. Ministerstvu životního prostředí je podřízena Česká inspekce životního prostředí a Český hydrometeorologický ústav.

Ministerstvo životního prostředí v rámci své věcné působnosti je z hlediska ochrany ovzduší nečinné zejména v oblasti stabilizace a postupného snižování zátěže životního prostředí ze stacionárních i mobilních zdrojů. Ministerstvo životního prostředí jakožto řídicí orgán Operačního programu Životní prostředí a Programu Zelená úsporám nedostatečně plní své úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU v rámci Operačního programu Životní prostředí a ze Státního fondu životního prostředí ČR v rámci Programu Zelená úsporám. V této souvislosti je třeba přijmout a realizovat taková konkrétní opatření a řešení v rámci uvedených programů, zejména pak ve formě realokace finančních zdrojů, změny pravidel čerpání finančních prostředků, změny v přijatelnosti podporovaných projektů, rozšíření okruhu příjemců, změny ve vymezení způsobilých výdajů, dále pak zvýšení zdrojového krytí ze strany státu a snížení spolufinancování ze strany příjemců, která by zajistila rychlé financování konkrétních projektů. V rámci Operačního programu Životní prostředí se jedná především o prioritní osu 2 – „Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí“, a osu 5 – „Omezování průmyslového znečištění a environmentálních rizik“, v rámci nichž by měly být podporovány projekty zaměřené zejména na pořízení nejlepších dostupných technik (BAT - Best Available Techniques) při provozu velkých průmyslových stacionárních zdrojů, dále na záměnu technologií a přijetí technických opatření na zdrojích vedoucích ke snížení či odstranění emisí do ovzduší, instalace dodatečných zařízení pro záchyt emisí do ovzduší, náhradu či rekonstrukci spalovacích zdrojů ve stávajících bytových objektech za účelem snížení emisí, snížení imisní zátěže omezením prašnosti z plošných zdrojů, rekonstrukce nebo nákup technologií pro monitoring průmyslového znečištění jednotlivých složek životního prostředí, apod. V rámci Programu Zelená úsporám by mělo dojít rozšíření okruhu příjemců v tom směru, že by dotace měly být poskytovány i na veřejné budovy. Nad rámec shora uvedeného by měla být přijata konkrétní zdravotnická preventivní opatření pro cílové skupiny obyvatel založená na výběru dle zdravotní indikace.

Ministerstvo dopravy je dle ust. § 17 zákona o zřízení ministerstev ústředním orgánem státní správy ve věcech dopravy a odpovídá za tvorbu státní politiky v oblasti dopravy a v rozsahu své působnosti za její uskutečňování. Ministerstvo dopravy je z hlediska ochrany ovzduší nečinné zejména v oblasti stabilizace a postupného snižování zátěže životního prostředí z dopravy.

V této souvislosti má žalobce za to, že jedním z účinných prostředků je v této oblasti přijetí a realizace konkrétních opatření a řešení v oblasti ekologizace dopravy, především pak v rámci veřejné linkové a drážní hromadné dopravy.

Z provedených měření a analýz vyplývá, že mobilní zdroje patří k významným zdrojům znečištění v územní působnosti žalobce. Ministerstvo dopravy by mělo na základě provedených dopravních studií zaměřených na zpracování návrhu optimální průjezdné trasy územím žalobce přijmout taková konkrétní opatření a řešení, která by měla s ohledem na současný stav dopravy odlehčit individuální osobní i nákladní dopravě v lokalitách, kde jsou obyvatelé nejvíce vystaveni negativním vlivům dopravy. Především by měla být dokončena potřebná dopravní infrastruktura odvádějící dopravu mimo obydlené zóny (obchvaty), měla by být změněna vyhláška o užívání zpoplatněných pozemních komunikací, kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, v tom směru, že dojde k vynětí příslušných částí pozemních komunikací v územní působnosti žalobce, jejichž užití podléhá poplatkům, čímž dojde k odvedení části dopravy mimo obydlené zóny. V této souvislosti žalobce uvádí, že přípisem č.j. SMO/141474/09/P ze dne 18.12.2009 požádal ministra dopravy, aby příslušnou změnou vyhlášky Ministerstva dopravy č. 527/2006 Sb., o užívání zpoplatněných pozemních komunikací a o změně vyhlášky Ministerstva dopravy a spojů č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, byla udělena výjimka ze zpoplatnění části dálnice D1 tvořící součást městské dopravní sítě žalobce, tj. v úseku mezi 354. a 365. dálničním kilometrem, v důsledku čehož by došlo k přenesení významné části vnitřní dopravy do chráněného koridoru dálnice. Vzhledem ke stávajícímu stavu, kdy poplatek podléhá koridor dálnice v územní působnosti žalobce, nedochází k očekávanému odlivu dopravy z okolní sítě a je nezbytné urychleně zahájit přípravu nových silničních staveb, odstraňujících „úzká“ místa na okolních komunikacích (zejména průtah silnice 1/11 Rudná přes Vítkovice, křižovatka 28.října / Mariánskohorská, průtah silnice I/58 přes Přívoz, prodloužení Severního spoje do Poruby, prodloužení ulice Slovenské) s očekávanými stavebními náklady v objemu 8-12 miliard korun. V období let 2010 - 2012 připravuje žalobce ve spolupráci s Moravskoslezským krajem (MSK) na území města hned několik zásadních dopravních staveb, které do značné míry omezí průjezdnost hlavních dopravních tepen města, přičemž hlavní alternativou měl být zmíněný úsek D1. V souvislosti se zpoplatněním příslušné části dálnice nelze přehlédnout skutečnost, že tato část dálnice není ze strany řidičů v průběhu roku používána v takové míře, jak bylo předpokládáno, když se pro ně z ekonomických důvodů tento úsek dálnice stává nezajímavý. V důsledku těchto skutečností tak dochází k neúměrnému zatížení vnitroměstské dopravy a neúměrnému zatěžování komunikací nižších tříd, což se ve svém důsledku opět promítá negativně do míry znečištění ovzduší. I přes podporu, kterou tomuto záměru vyjádřili představitelé dalších statutárních měst, ve kterých jsou obdobné výjimky ze zpoplatnění dálnice D1 aplikovány, se Ministerstvo dopravy k žádosti žalobce postavilo negativně a nevyhovělo jí, ačkoliv se jedná o efektivní opatření přinášející rychlý účinek z hlediska snížení emisí látek znečišťujících ovzduší, zejména pak oxidu dusičitého (NO₂), produkovaných mobilními zdroji.

Co se týká opatření k řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji, které žalovaný navrhuje v části 5 materiálu označeného jako „Zpráva vlády o způsobech řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji“ ze dne 09.04.2010, pak má žalobce za to, že jsou ve stávající podobě velmi obecného a spíše programového charakteru z hlediska věcného a dlouhodobého charakteru z hlediska časového.

Žalovaný v daném materiálu, vyjma opatření uvedených v oddíle 5 „Konkretizace opatření“ bod 1 odst. 1.1. a 1.2. „Spolupráce s Polskou republikou při řešení kvality ovzduší v Moravskoslezském kraji“, bod 3 odst. 3.3. a 3.4. „Finanční nástroje“, a bod 7 odst. 7.1. „Ozdravné pobyty pro děti“, nenavrhuje žádná konkrétní opatření vedoucí v dohledné době ke zlepšení stavu ovzduší v Moravskoslezském kraji. Žalovaným navrhovaná opatření nevedou k efektivnímu a rychlému řešení opakovaného překračování stanovených mezních hodnot látek znečišťujících ovzduší v územní působnosti žalobce. Z hlediska nápravy současného stavu, kdy dochází k porušování komunitárního práva v oblasti ochrany životního

prostředí a ochrany veřejného zdraví považuje žalobce navrhovaná opatření za nedostatečná a neefektivní.

Důkazy:

- Zpráva Zdravotního ústavu se sídlem v Ostravě označená jako „Analýza kvality ovzduší na území města Ostravy a legislativa v ochraně ovzduší 2008-2009“
- Zpráva vlády o způsobech řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji ze dne 09.04.2010
- Přípis primátora statutárního města Ostravy adresovaný ministru dopravy, č.j. SMO/141474/09/P ze dne 18.12.2009
- Přípis ministra dopravy adresovaný primátorovi statutárního města Ostravy, č.j. 15/2010-120-RD/1 ze dne 18.01.2010
- Přípis primátora statutárního města Brna, č.j. MMB/93759/2010 ze dne 01.04.2010
- Přípis primátora hlavního města Prahy, ze dne 22.03.2010

V.

Na základě shora uvedeného žalobce navrhuje, aby rozhodující soud vydal tento

r o z s u d e k :

- I) **Žalovanému se zakazuje pokračovat v porušování práva žalobce na příznivé životní prostředí a současně se žalovanému přikazuje, aby přijal a realizoval konkrétní opatření vedoucí k dodržování stanovených imisních a emisních limitů látek znečišťujících ovzduší a k efektivnímu a trvalému snížení znečištění ovzduší v územní působnosti žalobce.**

.....
JUDr. Petr Pyšný
advokát v plné moci